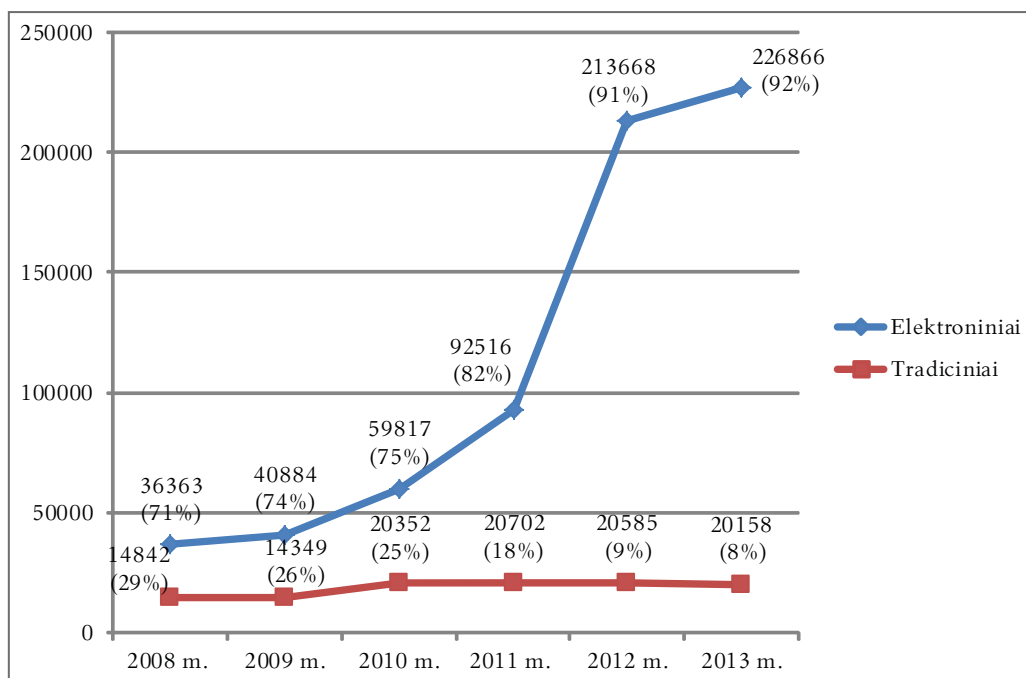

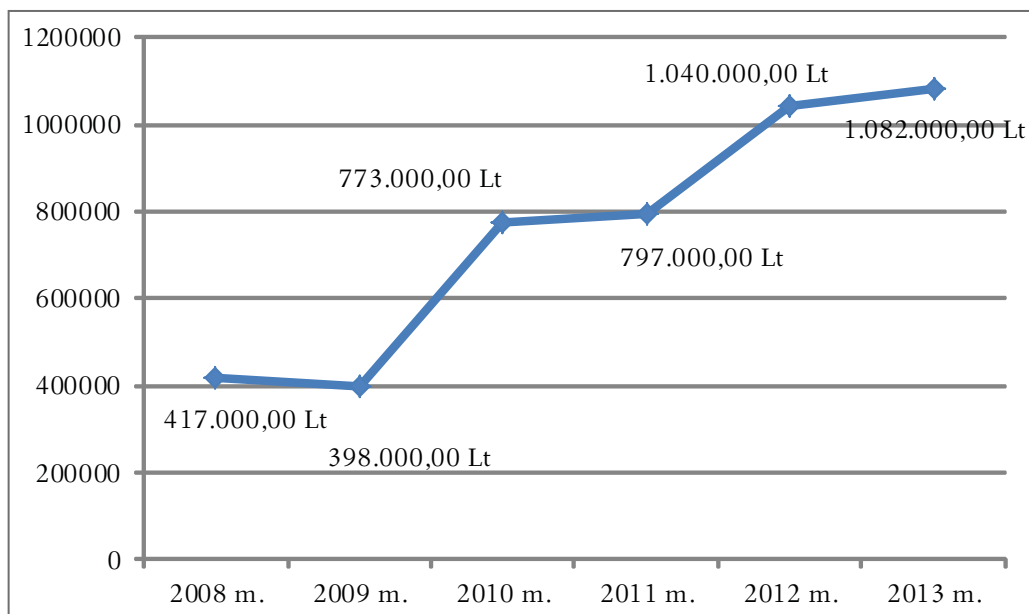
5.2. STUDIJŲ IR MOKSLO IŠTEKLIŲ PLĖTRA

2013 m. įsigyta 247 tūkst. (247 024) tradicinių ir elektroninių dokumentų: tradicinių – per 20 tūkst. (20 158) leidinių ir per 10 tūkst. (10 170) pavadinimų, o elektroninių (licencijuojamose duomenų bazėse) – per 226 tūkst. (226 866). Tradicinių dokumentų pirkimas pastaraisiais metais stabilizavosi (per metus nuperkama per 20 tūkst. leidinių), o elektroninių dokumentų įsigyjama vis daugiau. Akivaizdi yra informacijos išteklių plėtra į elektroninę erdvę. 2013 m. įsigyti el. dokumentai sudarė 92 %, o tradiciniai – 8 % visų tais metais pirktų dokumentų.

54 pav. Įsigytų tradicinių ir elektroninių dokumentų skaičius 2008–2013 m.

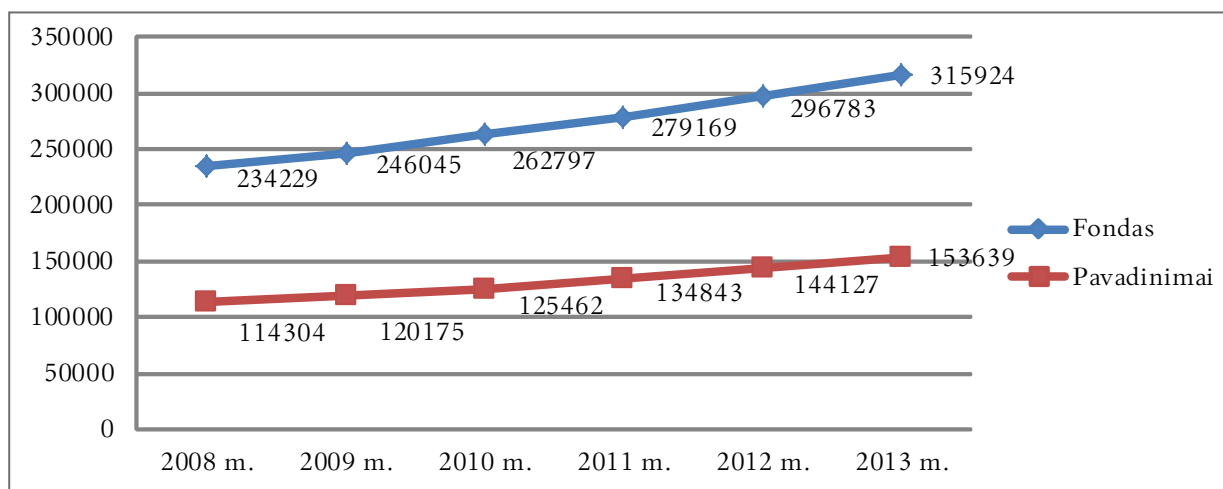
2013 m. spausdintų ir elektroninių bei kitų dokumentų, įsigytų bibliotekoje, finansinė vertė – 1 345 277,1 mln. Lt, iš jų projektų lėšomis – 769 023,37 tūkst. Lt. Iš viso fondo naujiems įsigyti 2013 m. išleista 1 082 000,2 Lt.

55 pav. Lėšos naujiems dokumentams įsigyti 2008–2013 m.

Teminė tradicinio fondo sudėtis (pagal Universalios dešimtainės klasifikacijos žinių sričių skirstymą): humanitarinių mokslų (filosofijos, religijos, grožinės literatūros, lingvistikos, istorijos, menų, muzikos) dokumentų – 58 %, socialinių mokslų – 26 %, gamtos ir taikomųjų mokslų – 16 %. El. dokumentų Universiteto licencijuojamose duomenų bazėse, skirtų humanitariniams-socialiniams mokslams, yra apie 75 %, o gamtos ir taikomiesiems – apie 25 %. Daugiau kaip pusė el. dokumentų licencijuojamose duomenų bazėse – anglų kalba (63 %), kitomis kalbomis (vokiečių, prancūzų, lenkų ir kt.) – per 28 %, lietuvių kalba – per 8 %. Palyginti su tradicinio fondo kalbine sudėtimi, matyti esminiai skirtumai. Tradicinių dokumentų fonde leidinių lietuvių kalba yra daugiau kaip pusė (51 %), anglų kalba – 30 %, likusioji – leidiniai prancūzų, vokiečių, rusų, japonų ir kt. kalbomis.

2013 m. pabaigoje tradiciniame bibliotekos fonde buvo saugoma per 315 tūkst. (315 924; 2012 m. – 296 783) leidinių ir per 153 tūkst. (153 639; 2012 m. – 144 127) pavadinimų spausdintų ir kitų tradicinių dokumentų. Fondo augimo tempas jau keletą metų yra stabilus.

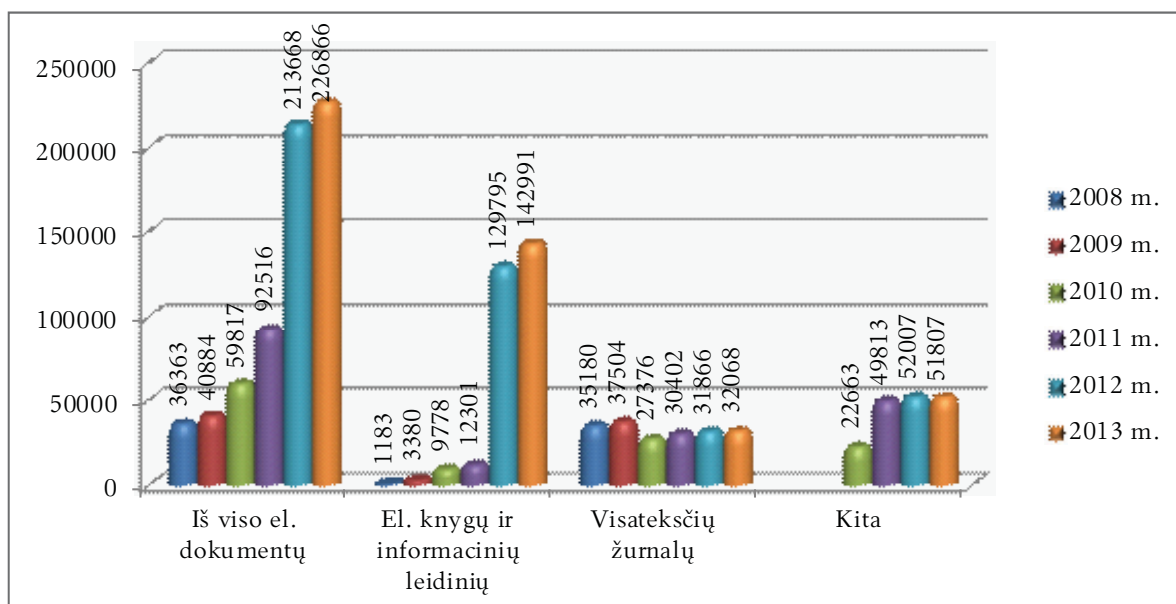
56 pav. Tradicinio fondo augimas 2008–2013 m.

Bibliotekos strateginė nuostata – atverti bibliotekos dokumentų fondus vartotojams, siekiant labiau atskleisti informacijos išteklius, priartinti juos prie vartotojų, pateikti išsamios informacijos apie spaudinius, saugomus bibliotekoje. 2013 m. atvirai prieinamo fondo dalis pasiekė apie 51 %. Buvo išplėsti ir pertvarkyti skaityklų fondai pagal patogesnę paieškos sistemą, lengvinančią informacijos šaltinių paiešką.

Pagal tradicinio dokumentų fondo panaudą biblioteka užima 2 vietą tarp kitų Lietuvos akademinių bibliotekų (fondo apyvartos rodiklis – 1,87). Fondo apyvartą rodo ir nuolat auganti išduotis (123 200 dokumentų 2013 m.). Lyginant apyvartos rodiklį su panašiais užsienio universitetais, matyti, kad pastarųjų bibliotekose tradicinių dokumentų fondai yra mažiau naudojami, pvz., Roskildės universiteto (Danija) bibliotekos fondų apyvartos rodiklis 2012 m. siekė 0,18, Tamperės universiteto (Suomija) bibliotekos – 0,19.

2013 m. bibliotekos fondus papildė vertingos dovanotos kolekcijos: prof. Peterio Reddaway'aus (JAV) ir prof. Andrew Blane'o (JAV) knygų kolekcijos politikos temomis (per 6 500 leidinių), Šv. Kazimiero seserų kongregacijos (Čikaga) dovana – leidiniai apie Lietuvą lietuvių ir anglų kalbomis (apie 3 000 leidinių), kunigo prof. K. Trimako bibliotekos dalis taip pat perduota bibliotekai (per 500 leidinių).

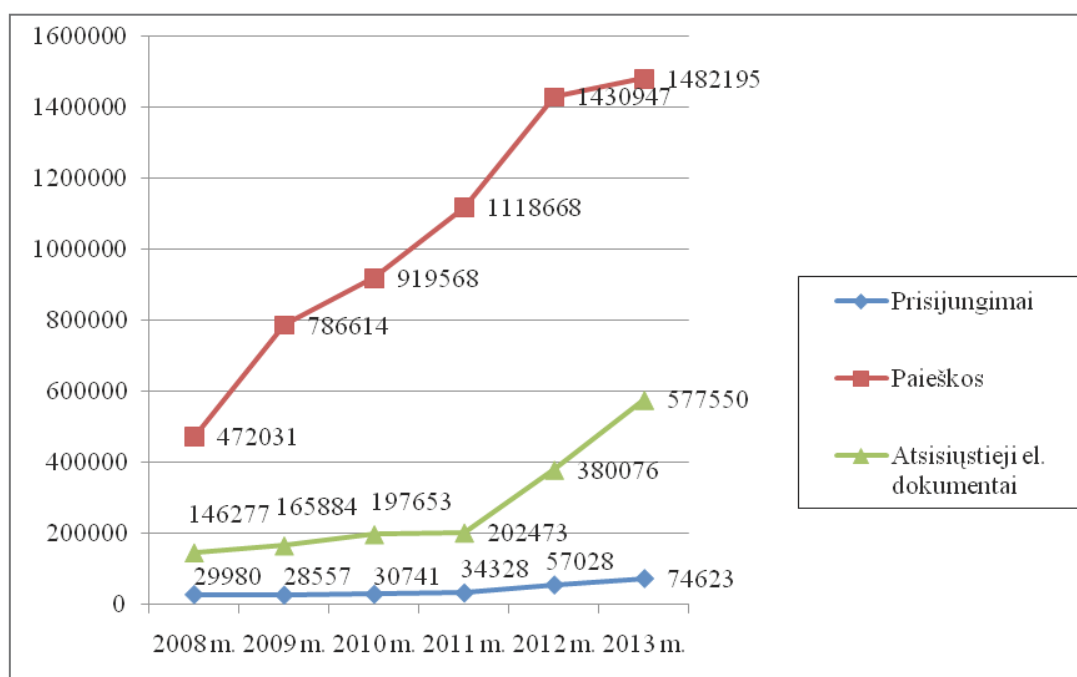
2013 m. 46 licencijuojamose duomenų bazėse iš 25 užsienio ir Lietuvos tiekėjų Universiteto bendruomenei prieinamų el. dokumentų buvo 227 tūkst., el. knygų – 143 tūkst. („eBooks on EBSCOhost“, „eBooks on ScienceDirect“, „ebrary“, MRU ir VGTU leidyklų elektroninės knygos), visateksčių žurnalų – 35 tūkst. 2011–2013 m. buvo prenumeruojama daugiausiai duomenų bazių – 46 (panašų duomenų bazių skaičių 2013 m. prenumeruoja Talino universitetas (9 520 studentų) – 54, Latvijos universitetas (17 060 studentų) – 43, Bialystoko universitetas (Lenkija) (15 034 studentų) – 41).

57 pav. Elektroniniai dokumentai licencijuojamose duomenų bazėse 2008–2013 m.

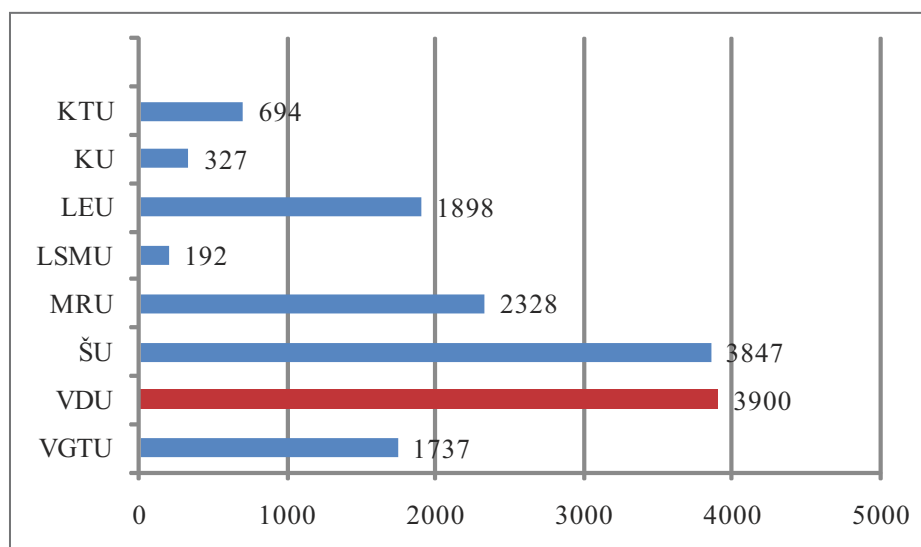
2008–2013 m. testuotos 235 duomenų bazės. 2013 m. jose buvo galima naudotis 156 tūkst. el. knygų, per 15 tūkst. el. žurnalų, kitais dokumentais (konferencijų pranešimais, ataskaitomis, statistiniais duomenimis, žemėlapiais, archyviniais dokumentais). 2013 m. iš Universiteto ir jo vykdomų projektų (daugiausia Europos Sąjungos struktūrinių fondų projekto „eMoDB.Lt: elektroninių duomenų bazių atvėrimas

Lietuvai“) lėšų buvo prenumeruojamos 24 duomenų bazės. Elektroninių išteklių licencijuojamose duomenų bazėse panaudos dinamika 2008–2013 m. pavaizduota 58 pav.

58 pav. Elektroninių išteklių naudojimas licencijuojamose duomenų bazėse 2008–2013 m.

Siekiant gerinti studijų baigiamųjų darbų kokybę, mažinti plagijavimo galimybes rengiant darbus, didinti mokslinių tyrimų rezultatų prieinamumą, 2008 m. Universitetas įsijungė į Lietuvos magistro baigiamųjų darbų, daktaro disertacijų ir jų santraukų elektroninių dokumentų (ETD) informacinę sistemą. Iki 2013 m. į sistemą buvo įtraukti 3 944 ETD dokumentai. Per metus į sistemą įkeliami vidutiniškai apie 650 naujų ETD dokumentų. Nuo 2012 m. ETD rodomi ir institucinėje talpykloje. Universitetas pagal 2008–2013 m. pateiktų ETD darbų skaičių (3 900) pirmauja tarp kitų universitetų.

59 pav. ETD Lietuvos akademinėse institucijose 2008–2013 m.

2013 m. pabaigoje VDU institucinėje talpykloje („VDU ePub“, <http://etalpykla.vdu.lt> arba <http://erepository.vdu.lt>) buvo sukaupta per 6 tūkst. el. objektų (6 282). Knygų ir straipsnių kolekcijoje – 2 438 el. objektai (95 knygos, 2 038 straipsniai iš 33 pavadinimų žurnalų ir 272 žurnalų numerių), 4 300 – ETD kolekcijoje (3 492 magistro baigiamieji darbai, 224 daktaro disertacijos, 228 daktaro disertacijų santraukos). 79,2 % Universiteto darbų yra atvirai prieinami internete ar institucijos intranete. Plėtojant Universiteto institucinę talpyklą, stebimas spartus Universiteto el. dokumentų panaudos augimas. Daugėjant visateksčių dokumentų joje, panauda tolygiai didėja: 2013 m. atsisiūsta apie 600 tūkst. visateksčių dokumentų, t. y. 3 kartus daugiau nei 2010 m.

Bibliotekos kuriamuose kataloguose ir duomenų bazėse 2013 m. buvo 161 924 bibliografiniai įrašai. Nuosekliai didėjantis bibliografinių įrašų skaičius priartina galimybę atskleisti vartotojams visą bibliotekos išteklių fondą. Per metus parengiama vidutiniškai per 13 000 naujų bibliografinių įrašų. VDU biblioteka patenka tarp trijų daugiausiai naujų bibliografinių įrašų per metus parengiančių Lietuvos akademinė bibliotekų (po VU ir VGTU).

2013 m. buvo tobulinama VDU elektroninė biblioteka – el. išteklių ir paslaugų visuma. El. biblioteka užtikrina perėjimą prie virtualių elektroninių išteklių ir paslaugų bet kuriuo laiku ir bet kurioje vietoje. Gerėja prieiga prie informacijos turinio bei jo sklaida, vis greičiau pateikiama informacija, gerėja kokybė, taupomas vartotojų laikas, mažinama socialinė atskirtis, paslaugos tampa prieinamos negalią turintiems žmonėms ir kt. Geriausiai elektroninės bibliotekos svarbą parodo jos panaudos rodikliai: 2013 m. vartotojai atliko 2 860 035 paieškų bibliotekos rengiamuose kataloguose ir duomenų bazėse, Universiteto institucinėje talpykloje ir licencijuojamose duomenų bazėse, taip pat atsisiuntė beveik 1,2 mln. visateksčių dokumentų.